

L'exèrcit

Josep de Delàs

Per a les Forces Armades, la transició comença sens dubte el 20 de desembre de 1973 amb l'assassinat del president del Govern Luis Carrero Blanco. A Girona el general de la BRIDOT IV, llavors Alfonso Rodríguez Cullell, reconegut integrista, va aquarterar les tropes sense que es produís cap mena de tensió.

Aviat, però, la tranquil·la vida casernària es va anar crispant quan els membres de la guarnició van observar amb diferents òptiques aquells esdeveniments del seu entorn que afectaven la seva professió i tal vegada el seu futur. A les sales de banderes s'anirien posicionant uns i altres entorn de concepcions polítiques simples i concretes alhora, com lliberals o demòcrates i com no, franquistes.

El primer d'aquests esdeveniments fou indubtablement la revolució dels clavells portuguesa (25 d'abril de 1974), la qual va suscitar evidents simpaties. Un altre moment clau va ser la vergonyosa calúmia que va arraconar el lliberal tinent general Manuel Díez Alegría de les seves responsabilitats polítiques, però sobretot la famosa operació *Lucero*. Aquesta consistia en ocupar militarment els òrgans polítics, els punts sensibles de la vida ciutadana i del món laboral, per garantir així l'adequat control del país, davant els moments que ja es preveien com a especialment crítics, després de la mort propera de Franco.

Com en altres llocs, es varen exigir fidelitats als comandaments militars que haurien de sortir amb la tropa, i, evidentment, no hi cabria la possibilitat d'eludir les or-

dres: ocupar l'Ajuntament, el diari *Los Sitios*, els locals de les emissores de ràdio, etc. Aquesta pressió sobre els oficials joves, la majoria disconformes amb la missió que se'ls assignava de salvadors del règim, va propiciar que un bon nombre d'ells, majoritàriament amb el càrrec de capità, passessin a engrossir les files de la clandestina Unió Militar Democràtica (UMD).

La història de la UMD ha estat repetidament valorada, fonamentalment, per trencar la imatge monolítica d'unes Forces Armades garants de la involució política. A Girona va arribar a tenir 16 membres, la qual cosa suposava més de la quarta part dels oficials que tenien comandament directe sobre la tropa. Com a exemple, només dir que eren de la UMD tots els capitans del regiment d'artilleria i arribaren a ser-ne sis al CIR de Sant Climent. Des del començament, el responsable va ser el capità de cavalleria Arturo Gurriarán, a qui la mort de Franco l'agafà complint condemna a la presó militar, la qual va veure prolongada més tard amb el dubtós honor de ser l'últim desterrat polític a l'illa de Fuerteventura.

Per aquelles dates, la UMD estava redactant l'últim dels objectius militars del seu *Ideario*, un document que va passar a la petita història de la transició militar com *El Estatuto de Gerona*. Es tractava d'un estatut professional per als militars que recollia 4 títols i 62 articles amb continguts referents a drets, deures, responsabilitats i garanties. La denominació es va escaure atenent la ciutat on es trobava una de les ponències i composta per tres oficials de la Brigada DOT IV; l'altra ponència radicava a Madrid, però va comptar amb menys èxit. Han passat catorze anys i encara avui la seva lectura dona fe de l'esperit decidit i progressista d'aquells militars.

Els esdeveniments es varen precipitar, primer amb el govern Arias, després amb la monarquia i finalment amb les primeres eleccions generals. Precisament en aquesta esperada segona quinzena de juny de 1977 es va poder veure l'única sortida d'unitats de la guarnició al carrer, ja que ni abans ni després, ni tampoc amb l'intent del 23-F, la tropa mai va abandonar les casernes de la ciutat. Aquesta estranya anècdota la varen protagonitzar les catorze autoametralladores PANHARD, que disposava el Grupo Ligero de Caballeria en un viatge sense aparent motiu. La coincidència de dates era sospitosa, però només el general Coloma, llavors Capità general de Catalunya, podria dir amb quina intenció les va fer passejar aquells dies per Barcelona camí de la *Maestranza*.

Onze dies després, el 26 del mateix mes, la UMD es va autodissoldre a Esplugues de Llobregat.

El seu darrer comunicat va ser una petició d'amnistia per als presos i exiliats polítics.

D'aleshores ençà a Girona es va viure més la transició des de la personalitat dels *interins* al castell de Sant Ferran de Figueres que pels conflictes pràcticament inexistents que poguessin sorgir als quarters.

La relació de militars que varen passar per la presó empordanesa és llarga: Busquets, Julve, López Amor, Gurriarán, Juan Diego, Reinlein, Herreros, Aldeguer... Tots ells varen moure a la solidaritat a molts companys amb independència de les seves particulars visions polítiques, i les visites que rebien, unes vegades prohibides i sempre vigilades, varen crear no poques tensions amb la jerarquia militar de torn.

El fracassat cop de Tejero i Milans del Bosch va agafar per sorpresa els

militars de Girona; cap d'ells apareix a priori com a compromès.

Manava la Plaza el general Ricardo Oltra, que més d'una vegada s'havia significat per la seva nostàlgia dels temps passats, però el decidit protagonisme del capità general Pascual Galmés, i la fàcil entesa amb el president de la Generalitat, va proporcionar una tranquil·litat envejable tant a Girona com a la resta de Catalunya.

Si el baluard de Figueres havia estat fins feia poc un aspre reducte on confinar els militars demòcrates, ara es convertia en pensió obligada per als colpistes. El seu estadant més conegut, l'ex-cap de la Guàrdia Civil Antonio Tejero, va protagonitzar amb la seva presència una *processó* de polítics i militars, els quals donaven testimoni amb la seva visita de la seva *inquebrantable* fe en una història definitivament acabada. ✧

EL PUNT

Militars al castell de Sant Ferran de Figueres.

